

SERVICE PUBLIC FEDERAL MOBILITE ET TRANSPORTS

F. 2007 — 2615

[C - 2007/14163]

25 AVRIL 2007. — Arrêté royal fixant les conditions d'obtention des licences et qualifications civiles de pilote d'avions pour les pilotes d'hélicoptères des Forces armées belges

ALBERT II, Roi des Belges,

A tous, présents et à venir, Salut.

Vu la loi du 27 juin 1937 portant révision de la loi du 16 novembre 1919 relative à la réglementation de la navigation aérienne, notamment l'article 5, § 1er, modifié par la loi du 2 janvier 2001;

Considérant la Convention relative à l'aviation civile internationale, signée à Chicago le 7 décembre 1944 et approuvée par la loi du 30 avril 1947, notamment l'annexe 1re;

Vu l'association des gouvernements de région à l'élaboration du présent arrêté;

Vu l'avis du Conseil d'Etat n° 41.657/4, donné le 12 mars 2007;

Sur la proposition de Notre Ministre de la Mobilité,

Nous avons arrêté et arrêtons :

CHAPITRE Ier. — Définitions et abréviations

Article 1er. § 1er. Pour l'application du présent arrêté, il faut entendre par :

type d'aéronef : ensemble des aéronefs offrant des caractéristiques fondamentales identiques, y compris toutes les modifications, sauf celles qui entraînent un changement dans les caractéristiques de manœuvre ou de vol, ou un complément de l'équipage de conduite;

catégorie d'aéronefs : classification des aéronefs selon des caractéristiques fondamentales spécifiées (par exemple : avion, hélicoptère, planeur, ballon libre);

avion : aérodyne muni d'un organe moteur et dont la sustentation en vol est assurée principalement par des réactions aérodynamiques sur des surfaces qui restent fixes dans des conditions données de vol;

hélicoptère : aérodyne dont la sustentation en vol est obtenue principalement par la réaction de l'air sur un ou plusieurs rotors qui tournent, entraînés par un organe moteur, autour d'axes sensiblement verticaux;

écoles d'aviation des Forces armées belges : toutes les écoles d'aviation exploitées par les Forces armées belges au sein du Ministère de la Défense ou les écoles d'aviation qui fournissent, à la demande des Forces armées belges, une partie ou la totalité de la formation, à des pilotes d'hélicoptères des Forces armées belges, en vue de l'obtention du brevet de pilote d'hélicoptères ou du brevet supérieur de pilote d'hélicoptères et/ou d'une qualification de pilote d'avions;

formation élémentaire de pilotage : formation de pilotage de base dispensée dans une école d'aviation des Forces armées belges qui enseigne à l'élève militaire les connaissances et l'aptitude à effectuer en tant que pilote commandant de bord d'un avion selon les règles de vol à vue, des départs et approches d'un aéroport, des navigations sur campagne, des exercices acrobatiques de base et les actions d'urgence nécessaires en cas de détresse;

formation de base pour le pilotage d'hélicoptères : formation de pilotage de base dispensée dans une école d'aviation des Forces armées belges qui enseigne à l'élève militaire les connaissances et l'aptitude à effectuer en tant que pilote commandant de bord d'hélicoptère selon les règles de vol à vue, des départs et approches d'un aéroport, des navigations sur campagne, des exercices acrobatiques de base et les actions d'urgence nécessaires en cas de détresse;

titulaire d'un brevet militaire belge de pilote d'hélicoptère : la personne qui :

a) a réussi au moins la formation élémentaire de pilotage et la formation de base au pilotage d'hélicoptères;

b) est en service actif et fait partie du personnel navigant breveté des Forces armées belges, ou a quitté depuis moins de trois ans le service actif comme membre du personnel navigant breveté des Forces armées belges;

titulaire du brevet supérieur de pilote d'hélicoptères : pilote ayant suivi une formation complète de pilote d'hélicoptères au sein des écoles d'aviation des Forces armées belges et qui est apte à piloter des hélicoptères mono- ou multimoteurs, mono- ou multipilotes;

FEDERALE OVERHEIDSDIENST MOBILITEIT EN VERVOER

N. 2007 — 2615

[C - 2007/14163]

25 APRIL 2007. — Koninklijk besluit tot vaststelling van de voorwaarden voor het bekomen van burgerlijke vergunningen en bevoegdverklaringen van bestuurder van vliegtuigen voor de helikopterpiloten van de Belgische Krijgsmacht

ALBERT II, Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groet.

Gelet op de wet van 27 juni 1937 houdende herziening van de wet van 16 november 1919 betreffende de regeling der luchtvaart, inzonderheid op artikel 5, § 1, gewijzigd bij de wet van 2 januari 2001;

Overwegende op het Verdrag inzake de internationale burgerlijke luchtvaart, ondertekend te Chicago op 7 december 1944, en goedgekeurd bij de wet van 30 april 1947, inzonderheid op bijlage 1;

Gelet op de omstandigheid dat de gewestregeringen bij het ontwerpen van dit besluit betrokken zijn;

Gelet op het advies van de Raad van State nr 41.657/4, gegeven op 12 maart 2007;

Op de voordracht van Onze Minister van Mobiliteit,

Hebben Wij besloten en besluiten Wij :

HOOFDSTUK I. — Definities en afkortingen

Artikel 1. § 1. Voor de toepassing van dit besluit wordt verstaan onder :

type van luchtvaartuig : groep van luchtvaartuigen met identieke fundamentele kenmerken, daarin begrepen alle wijzigingen, behalve diegene die een verandering van manoeuvre- of vliegkenmerken, of een toevoeging van leden van het stuurpersoneel tot gevolg hebben;

categorie van luchtvaartuigen : indeling van de luchtvaartuigen volgens de gespecificeerde fundamentele kenmerken (bijvoorbeeld : vliegtuig, helikopter, zweefvliegtuig, vrije ballon);

vliegtuig : aérodyne voorzien van een voortstuwingsinrichting, die zijn opwaartse draagkracht in de lucht hoofdzakelijk verkrijgt door aërodynamische krachten die worden uitgeoefend op vlakken welke gedurende eenzelfde vliegstand niet van stand veranderen;

helikopter : aérodyne die zijn opwaartse draagkracht in de lucht hoofdzakelijk verkrijgt door de reactie van de lucht op één of meerdere rotoren, die voortgetrokken door een voortstuwingsinrichting rond duidelijke verticale assen draaien;

vliegscholen van de Belgische Krijgsmacht : alle vliegscholen uitgebaat binnen het Ministerie van Landsverdediging door de Belgische Krijgsmacht of de vliegscholen die, op aanvraag van de Belgische Krijgsmacht, een deel of de hele opleiding tot het behalen van het brevet van helikopterpiloot of het hoger brevet van helikopterpiloot aan gebrevetteerde helikopterpiloten van de Krijgsmacht en/of van een bevoegdverklaring van vliegtuigbestuurder verstrekken;

elementaire vliegopleiding : basisvliegopleiding verstrekt in een vliegschool van de Belgische Krijgsmacht, die de militaire leerling de kennis en de vaardigheid bijbrengt om als gezagvoerder van een vliegtuig onder de zichtvliegvoorschriften vertrekken uit en naderingen op luchthavens, overland navigaties, acrobatische basisoefeningen en de nodige urgentiemaatregelen in geval van nood uit te voeren;

basisopleiding voor het besturen van helikopters : basisvliegopleiding verstrekt in een vliegschool van de Belgische Krijgsmacht, die de militaire leerling de kennis en de vaardigheid bijbrengt om als gezagvoerder van een helikopter onder de zichtvliegvoorschriften vertrekken uit en naderingen op luchthavens, overlandnavigaties, acrobatische basisoefeningen en de nodige urgentiemaatregelen in geval van nood uit te voeren;

houder van een Belgisch militair brevet van helikopterpiloot : de persoon die :

a) ten minste geslaagd is voor de elementaire vliegopleiding en voor de basisopleiding voor het besturen van helikopters;

b) in werkelijke dienst is en deel uitmaakt van het gebrevetteerde varend personeel van de Belgische Krijgsmacht, of sinds minder dan drie jaren de werkelijke dienst als lid van het gebrevetteerde varend personeel van de Belgische Krijgsmacht verlaten heeft;

houder van het hoger brevet van helikopterpiloot : piloot die een volledige opleiding tot bestuurder van helikopters heeft genoten in de vliegscholen van de Belgische Krijgsmacht en die bekwaam is in het besturen van één- of meermotorige, één- of meerpiloot helikopters;

examen complémentaire d'hélicoptère de transport des Forces armées belges : examen théorique présenté par le titulaire d'un brevet supérieur de pilote d'hélicoptères, qui a été breveté avant le 1er mars 2006, après achèvement d'une formation complémentaire organisée par les Forces armées belges en vue d'obtenir la connaissance théorique requise pour le pilotage en tant que pilote commandant de bord des hélicoptères multipilotes. L'examen complémentaire d'hélicoptère de transport des Forces armées belges est défini à l'annexe 2;

formation complémentaire pour le pilotage d'avions monomoteurs ou multimoteurs en opérations monopilotes : formation complémentaire académique et pratique organisée par les Forces armées belges pour des pilotes d'hélicoptères en vue d'obtenir les compétences requises pour le pilotage d'avions monomoteurs ou multimoteurs en opérations monopilotes;

arrêté royal du 21 juin 2004 : arrêté royal du 21 juin 2004 réglementant les licences civiles de pilote d'hélicoptères;

arrêté royal du 10 janvier 2000 : arrêté royal du 10 janvier 2000 réglementant les licences civiles de pilote d'avions;

directeur général : le directeur général de la Direction générale du Transport aérien.

§ 2. Les abréviations utilisées dans le présent arrêté reçoivent les significations suivantes :

JAR (Joint Aviation Regulations) : réglementation aérienne commune émise par les J.A.A. (Joint Aviation Authorities), l'organisme associé à la Conférence européenne de l'aviation civile (CEAC), ayant élaboré des arrangements pour coopérer au développement et à la mise en œuvre de règles communes (codes JAR) dans tous les domaines relatifs à la sécurité des aéronefs et de leur exploitation;

JAR-FCL (JAR-Flight Crew Licensing) : règles communes élaborées par les J.A.A. dans le domaine des licences du personnel navigant;

PPL (A) : abréviation JAR-FCL pour la licence de pilote privé (avions);

CPL (A) : abréviation JAR-FCL pour la licence de pilote professionnel (avions);

IR (A) : abréviation JAR-FCL pour la qualification de vol aux instruments (avions);

ATPL (A) : abréviation JAR-FCL pour la licence de pilote de ligne (avions);

FI (A) : abréviation JAR-FCL pour la qualification d'instructeur de vol (avions);

MCC : abréviation JAR-FCL pour Multi-crew Cooperation, travail en équipage.

CHAPITRE II. — Généralités

Art. 2. Le présent arrêté a pour objet de déterminer les conditions d'obtention des licences et qualifications civiles de pilote d'avions par les titulaires de brevets militaires belges de pilote d'hélicoptères.

Les dispositions de l'arrêté royal du 10 janvier 2000 auxquelles il n'est pas dérogé dans le présent arrêté, restent applicables aux titulaires d'un brevet militaire belge de pilote d'hélicoptères désireux d'obtenir, de valider ou de renouveler une licence ou une qualification civile.

Art. 3. Aucune licence n'est délivrée sur base du présent arrêté à un requérant qui a été radié du personnel navigant breveté des Forces armées belges pour l'une des raisons visées à l'article 23, 1°, à l'article 23, 2°, à l'article 25, 1° ou à l'article 25, 2° de l'arrêté royal du 13 mai 2004 relatif au personnel navigant des Forces armées.

Art. 4. Une licence n'est délivrée en application du présent arrêté qu'à condition que le requérant obtienne en même temps une qualification de classe ou de type sur la licence civile de pilote d'avions.

complémentair transporthelikopterexamen van de Belgische Krijgsmacht : theoretisch examen afgelegd door de houder van een hoger brevet van helikopterpiloot, die gebrevetteerd werd vóór 1 maart 2006, na het beëindigen van een door de Belgische Krijgsmacht georganiseerde complementaire vorming met het oog op het verwerven van de theoretische kennis vereist voor het besturen als gezagvoerder van meerpiloot helikopters. Het complementair transporthelikopterexamen van de Belgische Krijgsmacht wordt gedefinieerd in bijlage 2;

aanvullende opleiding voor het besturen van éénmotorige of meermotorige vliegtuigen in éénpiloot operaties : aanvullende academische en praktische vorming georganiseerd door de Belgische Krijgsmacht ten behoeve van helikopterpiloten met het oog op het verwerven van de vaardigheden vereist voor het besturen van éénmotorige of meermotorige vliegtuigen in éénpiloot operaties;

koninklijk besluit van 21 juni 2004 : koninklijk besluit van 21 juni 2004 tot regeling van de burgerlijke vergunningen van bestuurder van helikopters;

koninklijk besluit van 10 januari 2000 : koninklijk besluit van 10 januari 2000 tot regeling van de burgerlijke vergunningen van bestuurder van vliegtuigen;

directeur-generaal : de directeur-generaal van het Directoraat-generaal Luchtvaart.

§ 2. De afkortingen die in dit besluit worden gebruikt, krijgen de volgende betekenissen :

JAR (Joint Aviation Regulations) : gemeenschappelijke luchtvaartreggeving uitgegeven door de J.A.A. (Joint Aviation Authorities), het organisme dat verbonden is aan de Europese Conferentie voor de burgerluchtvaart (ECAC) en dat de regelingen heeft uitgewerkt om samen te werken aan de ontwikkeling en het in werking stellen van gemeenschappelijke regels (codes JAR) op alle domeinen die betrekking hebben op de veiligheid van de luchtvaartuigen en van hun exploitatie;

JAR-FCL (JAR-Flight Crew Licensing) : gemeenschappelijke regels die door de J.A.A. zijn uitgewerkt op het gebied van de vergunningen van het stuurpersoneel;

PPL (A) : JAR-FCL afkorting voor de vergunning van privaat bestuurder (vliegtuigen);

CPL (A) : JAR-FCL afkorting voor de vergunning van beroepsbestuurder (vliegtuigen);

IR (A) : JAR-FCL afkorting voor de bevoegdverklaring instrumentvliegen (vliegtuigen);

ATPL (A) : JAR-FCL afkorting voor de vergunning van lijnbestuurder (vliegtuigen);

FI (A) : JAR-FCL afkorting voor de bevoegdverklaring vlieg-instructeur (vliegtuigen);

MCC : JAR-FCL afkorting voor Multi-crew Cooperation, samenwerking van de bemanning.

HOOFDSTUK II. — Algemeen

Art. 2. Dit besluit beoogt het vastleggen van de voorwaarden voor het bekomen van de burgerlijke vergunningen en bevoegdverklaringen van vliegtuigbestuurder door houders van Belgische militaire brevetten van helikopterpiloot.

De bepalingen van het koninklijk besluit van 10 januari 2000 waarvan niet wordt afgeweken door dit besluit, blijven van toepassing op de houders van een Belgisch militair brevet van helikopterpiloot die een burgerlijke vergunning of bevoegdverklaring willen krijgen, wedergeldig maken of hernieuwen.

Art. 3. Op grond van dit besluit wordt er geen enkele vergunning uitgereikt aan een aanvrager die geschrapt werd uit het gebrevetteerde varend personeel van de Belgische Krijgsmacht om de reden bepaald in artikel 23, 1°, artikel 23, 2°, artikel 25, 1° of artikel 25, 2° van het koninklijk besluit van 13 mei 2004 betreffende het varend personeel van de Krijgsmacht.

Art. 4. Er wordt geen vergunning uitgereikt in toepassing van dit besluit tenzij de aanvrager terzelfdertijd een klasse of type bevoegdverklaring verkrijgt op de burgerlijke vergunning van vliegtuigbestuurder.

Art. 5. A l'appui de toute demande de licence, le requérant produit une attestation mentionnant les conditions du présent arrêté auxquelles il répond pour obtenir une licence JAR-FCL de pilote d'avions et les qualifications y attenantes.

L'attestation, dont le modèle est fixé à l'annexe 1re reste valable :

1° durant trois ans à partir de la date d'émission si le requérant est en service actif à cette date;

2° si le requérant n'est plus en service actif, pendant trois ans après la date à laquelle il a quitté le service actif.

CHAPITRE III. — Licence de pilote privé (avions) - PPL (A)

Art. 6. Pour obtenir la licence de pilote privé d'avions - PPL (A), le requérant doit :

1° produire l'attestation visée à l'article 5 indiquant qu'il est titulaire au moins d'un brevet militaire belge de pilote d'hélicoptères;

2° justifier d'une expérience de vol de minimum quarante-cinq heures sur avions;

3° s'il a été breveté avant le 1er mars 2006 :

a) soit satisfaire à l'examen sur la matière de réglementation aérienne et des procédures ATC pour l'obtention d'au moins une PPL (A);

b) soit produire l'attestation visée à l'article 5 mentionnant qu'il a réussi les parties suivantes de l'examen complémentaire d'hélicoptère de transport des Forces armées belges :

i) la partie 1;

ii) au moins la matière de réglementation aérienne et procédures de contrôle aérien de la partie 2;

4° s'il a été breveté après le 1er mars 2006, produire l'attestation visée à l'article 5 mentionnant la date de l'obtention du brevet;

5° être titulaire du certificat restreint de radiotéléphoniste délivré par le Ministre qui a les télégraphes et les téléphones dans ses attributions, ou par son délégué;

6° satisfaire aux conditions d'aptitude physique et mentale.

CHAPITRE IV. — Licence de pilote professionnel (avions) - CPL (A)

Art. 7. Pour obtenir la licence de pilote professionnel d'avions - CPL (A), le requérant doit :

1° produire l'attestation visée à l'article 5 indiquant :

a) qu'il est titulaire du brevet supérieur de pilote d'hélicoptères;

b) qu'il a réussi la formation complémentaire pour le pilotage d'avions monomoteurs ou multimoteurs en opérations monopilotes;

2° justifier d'une expérience minimale de vol de deux cents heures sur avions;

3° s'il a été breveté avant le 1er mars 2006 :

a) soit produire l'attestation visée à l'article 5 mentionnant qu'il a réussi la partie 1 de l'examen complémentaire d'hélicoptère de transport des Forces armées belges et satisfaire à l'examen sur les matières de réglementation aérienne et des procédures ATC, de planification du vol et des prestations d'avions pour l'obtention d'au moins une CPL (A);

Art. 5. Ter ondersteuning van elke aanvraag om een vergunning moet de aanvrager een attest voorleggen met vermelding van de voorwaarden van dit besluit waaraan hij beantwoordt voor het bekomen van een JAR-FCL vergunning van vliegtuigbestuurder en de bijbehorende bevoegdverklaringen.

Het attest, waarvan het model vastgelegd wordt in bijlage 1 blijft geldig :

1° gedurende drie jaren vanaf de datum van afgifte indien de aanvrager op die datum in werkelijke dienst is;

2° indien de aanvrager niet meer in werkelijke dienst is, gedurende drie jaren na de datum waarop hij de werkelijke dienst verlaten heeft.

HOOFDSTUK III

Vergunning van privaat bestuurder (vliegtuigen) - PPL (A)

Art. 6. Om de vergunning van privaat bestuurder van vliegtuigen - PPL (A), te verkrijgen, moet de aanvrager :

1° het attest bedoeld in artikel 5 voorleggen met de vermelding dat hij houder is van ten minste een Belgisch militair brevet van helikopterpiloot;

2° een vliegervaring van ten minste vijfenveertig vliegreuren op vliegtuigen aantonen;

3° indien hij gebrevetteerd werd vóór 1 maart 2006 :

a) hetzij slagen voor het examen over de materie luchtvaartreglementering en ATC-procedures voor het bekomen van ten minste een PPL (A);

b) hetzij het attest bedoeld in artikel 5 voorleggen waarin vermeld wordt dat hij geslaagd is voor de volgende onderdelen van het complementaire transporthelikopterexamen van de Belgische Krijgsmacht :

i) het deel 1;

ii) ten minste de materie luchtvaartreglementering en procedures voor de luchtverkeerscontrole van het deel 2;

4° indien hij gebrevetteerd werd na 1 maart 2006, het attest bedoeld in artikel 5 voorleggen met de vermelding van de datum waarop het brevet werd uitgereikt;

5° houder zijn van het beperkt bewijs van radiotelefonist, uitgereikt door de Minister tot wiens bevoegdheid de telegrafie en telefonie behoren, of diens gemachtigde;

6° voldoen aan de vereisten inzake lichaams- en geestesgeschiktheid.

HOOFDSTUK IV

Vergunning van beroepsbestuurder (vliegtuigen) - CPL (A)

Art. 7. Om de vergunning van beroepsbestuurder van vliegtuigen - CPL (A) te verkrijgen, moet de aanvrager :

1° het attest bedoeld in artikel 5 voorleggen met de vermelding dat :

a) hij houder is van het hoger brevet van helikopterpiloot;

b) hij geslaagd is voor de aanvullende opleiding voor het besturen van éénmotorige of meermotorige vliegtuigen in éénpiloot operaties;

2° een vliegervaring van ten minste tweehonderd vliegreuren op vliegtuigen aantonen;

3° indien hij gebrevetteerd werd vóór 1 maart 2006 :

a) hetzij het attest bedoeld in artikel 5 voorleggen waarin vermeld wordt dat hij geslaagd is voor het deel 1 van het complementaire transporthelikopterexamen van de Belgische Krijgsmacht en slagen voor het examen over de materies luchtvaartreglementering en ATC-procedures, vluchtplanning en prestaties vliegtuigen voor het bekomen van ten minste een CPL (A);

b) soit produire l'attestation visée à l'article 5 mentionnant qu'il a réussi les parties suivantes de l'examen complémentaire d'hélicoptère de transport des Forces armées belges :

i) la partie 1;

ii) au moins les matières réglementation aérienne et procédures de contrôle aérien ainsi que planification du vol et prestations d'avions de la partie 2;

4° s'il a été breveté après le 1er mars 2006, produire l'attestation visée à l'article 5 mentionnant la date de l'obtention du brevet;

5° être titulaire du certificat restreint de radiotéléphoniste délivré par le Ministre qui a les télégraphes et les téléphones dans ses attributions, ou par son délégué;

6° satisfaire aux conditions d'aptitude physique et mentale.

CHAPITRE V. — *Qualification de vol aux instruments (avions) - IR (A)*

Art. 8. Pour obtenir la qualification de vol aux instruments sur avions - IR (A), le requérant doit :

1° produire l'attestation visée à l'article 5 indiquant :

a) qu'il est titulaire du brevet supérieur de pilote d'hélicoptères;

b) qu'il a réussi la formation complémentaire pour le pilotage d'avions monomoteurs ou multimoteurs en opérations monopilotes;

c) qu'il est titulaire de la qualification de vol aux instruments sur, selon le cas :

i) avions monomoteurs en opérations monopilotes;

ii) avions multimoteurs en opérations monopilotes;

2° être titulaire d'au moins une licence valable de pilote privé d'avions permettant le vol de nuit, ou d'une licence valable de pilote professionnel d'avions;

3° justifier d'une expérience en vol telle que visée par l'arrêté royal du 10 janvier 2000 pour l'obtention d'au moins une IR (A);

4° avoir suivi une formation complémentaire en vol d'au moins dix heures sur avions monomoteurs ou multimoteurs selon qu'il s'agit respectivement d'une IR (A) monomoteur ou d'une IR (A) multimoteurs. Cette formation complémentaire peut être remplacée par une formation suivie sous surveillance d'un instructeur militaire, à bord d'un avion militaire pour autant que l'avion soit doté des équipements adéquats pour le vol aux instruments;

5° s'il a été breveté avant le 1er mars 2006 :

a) soit produire l'attestation visée à l'article 5 mentionnant qu'il a réussi la partie 1 de l'examen complémentaire d'hélicoptère de transport des Forces armées belges et satisfaire à l'examen sur les matières de réglementation aérienne et des procédures ATC, de planification du vol et des prestations d'avions pour l'obtention d'au moins une IR (A);

b) soit produire l'attestation visée à l'article 5 mentionnant qu'il a réussi les parties suivantes de l'examen complémentaire d'hélicoptère de transport des Forces armées belges :

i) la partie 1;

ii) au moins les matières réglementation aérienne et procédures de contrôle aérien ainsi que planification du vol et prestations d'avions de la partie 2;

6° s'il a été breveté après le 1er mars 2006, produire l'attestation visée à l'article 5 mentionnant la date de l'obtention du brevet;

7° satisfaire à l'épreuve d'aptitude visée par l'arrêté royal du 10 janvier 2000 pour l'obtention d'au moins une IR (A). L'examen peut avoir lieu à bord d'un avion militaire, pour autant que l'avion soit doté des équipements adéquats pour le vol aux instruments.

b) hetzij het attest bedoeld in artikel 5 voorleggen waarin vermeld wordt dat hij geslaagd is voor de volgende onderdelen van het complementaire transporthelikopterexamen van de Belgische Krijgsmacht :

i) het deel 1;

ii) ten minste de materies luchtvaartreglementering en procedures voor de luchtverkeerscontrole evenals vluchtplanning en prestaties van vliegtuigen van het deel 2;

4° indien hij gebrevetteerd werd na 1 maart 2006, het attest bedoeld in artikel 5 voorleggen met de vermelding van de datum waarop het brevet werd uitgereikt;

5° houder zijn van het beperkt bewijs van radiotelefonist, uitgereikt door de Minister tot wiens bevoegdheid de telegrafie en telefonie behoren, of diens gemachtigde;

6° voldoen aan de vereisten inzake lichaams- en geestesgeschiktheid.

HOOFDSTUK V

Bevoegdverklaring voor instrumentvliegen (vliegtuigen) - IR (A)

Art. 8. Om de bevoegdverklaring instrumentvliegen op vliegtuigen - IR (A) te verkrijgen moet de aanvrager :

1° het attest bedoeld in artikel 5 voorleggen met de vermelding dat :

a) hij houder is van het hoger brevet van helikopterpiloot;

b) hij geslaagd is voor de aanvullende opleiding voor het besturen van éénmotorige of meermotorige vliegtuigen in éénpiloot operaties;

c) hij houder is van de bevoegdverklaring instrumentvliegen op, naargelang het geval :

i) éénmotorige vliegtuigen in éénpilootoperaties;

ii) meermotorige vliegtuigen in éénpilootoperaties;

2° houder zijn van ten minste een geldige vergunning van privaats bestuurder van vliegtuigen die toelaat bij nacht te vliegen of van een geldige vergunning van beroepsbestuurder van vliegtuigen;

3° een vliegervaring als bedoeld bij het koninklijk besluit van 10 januari 2000 voor het behalen van ten minste een IR (A) aantonen;

4° een bijkomende vliegopleiding van ten minste tien uren gevolgd hebben op éénmotorige of meermotorige vliegtuigen, naargelang het gaat om een éénmotoren IR (A) of meermotoren IR (A). Deze bijkomende opleiding kan vervangen worden door een opleiding onder toezicht van een militair instructeur, aan boord van een militair vliegtuig, voor zover het vliegtuig adequaat is uitgerust voor instrumentvliegen;

5° indien hij gebrevetteerd werd vóór 1 maart 2006 :

a) hetzij het attest bedoeld in artikel 5 voorleggen waarin vermeld wordt dat hij geslaagd is voor het deel 1 van het complementaire transporthelikopterexamen van de Belgische Krijgsmacht en slagen voor het examen over de materies luchtvaartreglementering en ATC-procedures, vluchtplanning en prestaties vliegtuigen voor het bekomen van ten minste een IR (A);

b) hetzij het attest bedoeld in artikel 5 voorleggen waarin vermeld wordt dat hij geslaagd is voor de volgende onderdelen van het complementaire transporthelikopterexamen van de Belgische Krijgsmacht :

i) het deel 1;

ii) ten minste de materies luchtvaartreglementering en procedures voor de luchtverkeerscontrole evenals vluchtplanning en prestaties van vliegtuigen van het deel 2;

6° indien hij gebrevetteerd werd na 1 maart 2006, het attest bedoeld in artikel 5 voorleggen met de vermelding van de datum waarop het brevet werd uitgereikt;

7° slagen voor de vaardigheidstest bedoeld bij het koninklijk besluit van 10 januari 2000 voor het behalen van ten minste een IR (A). Het examen mag uitgevoerd worden met een militair vliegtuig voor zover het vliegtuig adequaat is uitgerust voor instrumentvliegen.

CHAPITRE VI. — *Qualifications de classe et de type*

Art. 9. Pour obtenir sur la licence une qualification de classe ou de type reprise au JAR-FCL, obtenue précédemment en service actif, le requérant doit produire l'attestation visée à l'article 5 indiquant qu'il est titulaire de la qualification de pilote d'une classe ou d'un type d'avions en opérations monopilote en usage dans les Forces armées belges, reprise au JAR-FCL, avec mention de la classe ou du type.

La qualification de classe ou de type d'avions est inscrite sur la licence si le requérant satisfait aux conditions de l'arrêté royal du 10 janvier 2000 pour la revalidation ou le renouvellement de cette (ces) qualification(s).

CHAPITRE VII. — *Licence de pilote de ligne (avions) - ATPL (A)*

Art. 10. Le pilote d'hélicoptères des Forces armées belges peut, sur base de la formation suivie dans les écoles de pilotage des Forces armées belges, être dispensé des examens théoriques qui doivent être présentés pour l'obtention de la licence de pilote de ligne (avions) - ATPL (A) à condition que le requérant :

1° produise l'attestation visée à l'article 5 indiquant qu'il :

a) est titulaire du brevet supérieur de pilote d'hélicoptères;

b) a effectué au moins mille cinq cents heures de vol en tant que pilote ou copilote d'aéronefs militaires;

2° s'il a été breveté avant le 1er mars 2006, produise l'attestation visée à l'article 5 mentionnant qu'il a réussi les parties 1 et 2 de l'examen complémentaire d'hélicoptère de transport des Forces armées belges;

3° s'il a été breveté après le 1er mars 2006, produise l'attestation visée à l'article 5 mentionnant la date de l'obtention du brevet.

CHAPITRE VIII. — *Qualification d'instructeur de vol d'avions - FI (A)*

Art. 11. Pour obtenir la qualification d'instructeur de vol d'avions - FI (A), le requérant doit :

1° produire l'attestation visée à l'article 5 indiquant :

a) qu'il est titulaire du brevet supérieur de pilote d'hélicoptères;

b) qu'il a réussi la formation complémentaire pour le pilotage d'avions monomoteurs ou multimoteurs en opérations monopilotes;

c) qu'il est titulaire de la qualification d'"instructeur de pilotes d'avions";

2° détenir une licence valable pour le pilotage d'avions;

3° justifier d'une expérience en vol telle que visée par l'arrêté royal du 10 janvier 2000 pour l'obtention d'au moins une FI (A);

4° satisfaire à l'épreuve d'aptitude visée par l'arrêté royal du 10 janvier 2000 pour l'obtention d'au moins une FI (A).

CHAPITRE IX. — *Disposition finale*

Art. 12. Notre Ministre qui a la Navigation aérienne dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Donné à Bruxelles, le 25 avril 2007.

ALBERT

Par le Roi :

Le Ministre de la Mobilité,
R. LANDUYT

HOOFDSTUK VI. — *Klasse- en type-bevoegdverklaringen*

Art. 9. Om een eerder in werkelijke dienst behaalde klasse- of typebevoegdverklaring opgenomen in de JAR-FCL op de vergunning te bekomen, moet de aanvrager het attest bedoeld in artikel 5 voorleggen, waaruit blijkt dat hij houder is van de bevoegdverklaring als bestuurder van een in de Belgische Krijgsmacht gebruikt klasse of type vliegtuig voor éénpiloot operaties, opgenomen in de JAR-FCL, met vermelding van de klasse of het type.

De bevoegdverklaring voor een klasse of een type van vliegtuigen wordt op de vergunning ingeschreven indien de aanvrager voldoet aan de voorwaarden tot het wedergeldigmaken of het hernieuwen van deze bevoegdverklaring(en) zoals vermeld in het koninklijk besluit van 10 januari 2000.

HOOFDSTUK VII

Vergunning van lijnbestuurder (vliegtuigen) - ATPL (A)

Art. 10. De helikopterpiloot van de Belgische Krijgsmacht kan op grond van de in de vliegscholen van de Belgische Krijgsmacht gevolgde opleiding vrijgesteld worden van de theoretische examens die dienen afgelegd te worden voor het behalen van de vergunning van lijnbestuurder van vliegtuigen - ATPL (A) op voorwaarde dat de aanvrager :

1° het attest bedoeld in artikel 5 voorlegt met de vermelding dat hij :

a) houder is van het hoger brevet van helikopterpiloot;

b) ten minste duizend vijfhonderd vlieguren heeft uitgevoerd als bestuurder of medebestuurder van militaire luchtvaartuigen;

2° indien hij gebrevetteerd werd vóór 1 maart 2006, het attest bedoeld in artikel 5 voorlegt waarin vermeld wordt dat hij geslaagd is voor deel 1 en 2 van het complementaire transporthelikopterexamen van de Belgische Krijgsmacht;

3° indien hij gebrevetteerd werd na 1 maart 2006, het attest bedoeld in artikel 5 voorlegt met de vermelding van de datum waarop het brevet werd uitgereikt.

HOOFDSTUK VIII

Bevoegdverklaring vlieg-instructeur van vliegtuigen - FI (A)

Art. 11. Om de bevoegdverklaring als vlieg-instructeur van vliegtuigen - FI (A) te verkrijgen, moet de aanvrager :

1° het attest bedoeld in artikel 5 voorleggen met de vermelding dat :

a) hij houder is van het hoger brevet van helikopterpiloot;

b) hij geslaagd is voor de aanvullende vorming voor het besturen van éénmotorige of meermotorige vliegtuigen in éénpiloot operaties;

c) hij houder is van de bevoegdverklaring "instructeur van vliegtuigbestuurders";

2° houder zijn van een geldige vergunning voor het besturen van vliegtuigen;

3° een vliegervaring aantonen als bedoeld in het koninklijk besluit van 10 januari 2000 voor het behalen van ten minste een FI (A);

4° slagen in de vaardigheidstest bedoeld in het koninklijk besluit van 10 januari 2000 voor het behalen van ten minste een FI (A).

HOOFDSTUK IX. — *Slotbepaling*

Art. 12. Onze Minister bevoegd voor de Luchtvaart is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, 25 april 2007.

ALBERT

Van Koningswege :

De Minister van Mobiliteit,
R. LANDUYT

Annexe 1re**ATTESTATION POUR L'OBTENTION DES LICENCES ET QUALIFICATIONS CIVILES
DE PILOTE D'AVIONS PAR LES PILOTES D'HELICOPTERES DES FORCES ARMEES BELGES****1. Identification du requérant**

NOM (en caractères d'imprimerie) :			
Prénoms (en entier) :			
Numéro de matricule :		Date de naissance :	
Lieu de naissance (code postal, lieu, pays) :			
En service actif comme membre du personnel navigant depuis le : (1)			
A quitté le service actif comme membre du personnel navigant le : (1)			

2. Attestation

Le requérant susmentionné :

- 1° a réussi la formation de base de pilote d'hélicoptère; (1)
- 2° est titulaire du brevet supérieur de pilote d'hélicoptère; (1)
- 3° a réussi la formation complémentaire pour le pilotage d'avions monomoteurs ou multimoteurs en opérations monopilotes; (1)
- 4° a effectué au moins 1 500 heures de vol en tant que pilote ou copilote d'aéronefs militaires; (1)
- 5° est titulaire de la qualification de classe sur, selon le cas :
  - i. avions monomoteurs terrestres équipés de moteur à piston SEP (L); (1)
  - ii. avions multimoteurs terrestres équipés de moteurs à piston MEP (L); (1)
- 6° est titulaire de la qualification de "vol aux instruments" sur, selon le cas :
  - i. avions monomoteurs en opérations monopilotes; (1)
  - ii. avions multimoteurs en opérations monopilotes; (1)
- 7° est titulaire de la qualification militaire "instructeur de pilotes d'avions"; (1)
- 8° a réussi l'examen complémentaire d'hélicoptère de transport des Forces armées belges; (1)
- 9° a réussi les matières suivantes de l'examen complémentaire d'hélicoptère de transport des Forces armées belges :
  - i. l'examen d'intégration pilotes des Forces armées belges – partie 1 de l'examen complémentaire d'hélicoptère de transport des Forces armées belges; (1)
  - ii. la matière réglementation aérienne et procédures de contrôle aérien de la partie 2 de l'examen complémentaire d'hélicoptère de transport des Forces armées belges; (1)
  - iii. la matière planification du vol et prestations d'avions de la partie 2 de l'examen complémentaire d'hélicoptère de transport des Forces armées belges; (1)
  - iv. les parties 1 et 2 au complet de l'examen complémentaire d'hélicoptère de transport des Forces armées belges; ou
- 10° a été breveté après le 1er mars 2006 (date du brevet : .....); (1) (2)
- 11° n'a pas été radié du personnel navigant breveté des Forces armées belges pour l'une des raisons visées à l'article 23, 1°, à l'article 23, 2°, à l'article 25, 1° ou à l'article 25, 2° de l'A.R. du 13 mai 2004 relatif au personnel navigant des Forces armées.

3. Date et lieu de délivrance de la présente attestation :

(Identification et signature de l'autorité habilitée)

(1) Biffer les mentions inutiles.

(2) A compléter selon le cas.

Bijlage 1

ATTEST VOOR HET BEKOMEN VAN BURGERLIJKE VERGUNNINGEN EN BEVOEGDVERKLARINGEN VAN VLIEGTUIGBESTUURDER DOOR DE HELIKOPTERPILOTEN VAN DE BELGISCHE KRIJGSMACHT**1. Identificatie van de aanvrager**

NAAM (in drukletters) :			
Voornamen (voluit) :			
Stamboeknummer :		Geboortedatum :	
Geboorteplaats (postcode, plaats, land) :			
In werkelijke dienst als lid van het varend personeel sinds : (1)			
Heeft de werkelijke dienst als lid van het varend personeel verlaten op : (1)			

2. Attest

De voornoemde aanvrager :

- 1° is geslaagd voor de basishelikopteropleiding; (1)
- 2° is houder van het hoger brevet van helikopterpiloot; (1)
- 3° is geslaagd in de aanvullende opleiding voor het besturen van éénmotorige of meermotorige vliegtuigen in éénpiloot operaties; (1)
- 4° heeft ten minste 1 500 vliegreuren uitgevoerd als bestuurder of medebestuurder van militaire luchtvaartuigen; (1)
- 5° is houder van de klasse bevoegdverklaring voor, naargelang het geval :
  - i. éénmotorige landvliegtuigen met zuigermotor SEP (L); (1)
  - ii. meermotorige landvliegtuigen met zuigermotoren MEP (L); (1)
- 6° is houder van de bevoegdverklaring instrumentvliegen op :
  - iii. éénmotorige vliegtuigen in éénpiloot operaties; (1)
  - iv. meermotorige vliegtuigen in éénpiloot operaties; (1)
- 7° is houder van de militaire bevoegdverklaring "instructeur van vliegtuigbestuurders"; (1)
- 8° is geslaagd voor het complementaire transporthelikopterexamen van de Belgische Krijgsmacht; (1)
- 9° is geslaagd voor de volgende materies van het complementaire transporthelikopterexamen van de Belgische Krijgsmacht :
  - i. het integratie-examen piloten van de Belgische Krijgsmacht – deel 1 van het complementaire transporthelikopterexamen van de Belgische Krijgsmacht; (1)
  - ii. de materie luchtvaartreglementering en procedures voor de luchtverkeerscontrole van deel 2 van het complementaire transporthelikopterexamen van de Belgische Krijgsmacht; (1)
  - iii. de materie vluchtplanning en prestaties van vliegtuigen van deel 2 van het complementaire transporthelikopterexamen van de Belgische Krijgsmacht; (1)
  - iv. de volledige delen 1 en 2 van het complementaire transporthelikopterexamen van de Belgische Krijgsmacht; of
- 10° is gebrevetteerd na 1 maart 2006 (datum van het brevet .....); (1)(2)
- 11° is niet geschrapt uit het gebrevetteerde varend personeel van de Belgische Krijgsmacht om de reden bepaald in artikel 23, 1°, artikel 23, 2°, artikel 25, 1° of artikel 25, 2° van het K.B. van 13 mei 2004 betreffende het varend personeel van de Krijgsmacht.

Datum en plaats van afgifte van het huidige attest :

(Identificatie en handtekening van de overheid)

- (1) De onnodige vermeldingen schrappen.
- (2) Te vervolledigen naargelang het geval.

Vu pour être annexé à Notre arrêté du 25 avril 2007 fixant les conditions d'obtention des licences et qualifications civiles de pilote d'avions pour les pilotes d'hélicoptères des Forces armées belges.

Gezien om te worden gevoegd bij Ons besluit van 25 april 2007 tot vaststelling van de voorwaarden voor het bekomen van burgerlijke vergunningen en bevoegdverklaringen van bestuurder van vliegtuigen door de helikopterpiloten van de Belgische Krijgsmacht.

ALBERT

Par le Roi :

Le Ministre de la Mobilité,
R. LANDUYT

ALBERT

Van Koningswege :

De Minister van Mobiliteit,
R. LANDUYT

Annexe 2

I. Pour être pris en considération, l'examen complémentaire d'hélicoptère de transport des Forces armées belges pour les pilotes militaires d'hélicoptères qui sont brevetés avant le 1er mars 2006, doit comprendre au moins les matières énumérées ci-après, réparties dans les parties suivantes :

1) l'examen d'intégration pilotes des Forces armées belges en vue d'obtenir la connaissance théorique requise à piloter les aéronefs en service au sein des Forces armées;

2) l'examen complémentaire de transport aérien des Forces armées belges en vue de piloter des avions certifiés conformes à la catégorie JAR/FAR 25 Transport et la catégorie JAR/FAR 23 Commuter;

3) l'examen de transition hélicoptère des Forces armées belges en vue d'acquérir les connaissances théoriques de toutes les matières de l'ATPL (H) qui n'ont pas été reprises dans l'ATPL (A) et qui sont exigées pour le pilotage des hélicoptères multipilotes en exploitation commerciale comme commandant de bord.

Ces matières sont présentées conformément aux normes déterminées pour l'obtention de la licence de pilote de ligne d'hélicoptères – ATPL (H) et de la licence de pilote d'avions – ATPL (A) :

*Partie 1**Les matières de l'examen d'intégration pilotes des Forces armées belges :*

- a) Connaissance générale des aéronefs :
- Turboréacteurs;
  - Construction des moteurs;
  - Systèmes de propulsion;
  - Sources de puissance auxiliaires;
  - Calculateur de données anémométriques;
  - Systèmes de gestion du vol (FMS);
  - Systèmes automatiques de contrôle du vol;
  - Avertisseur de proximité du terrain (GPWS);
  - Système anti-collision (TCAS);
  - Enregistreur du domaine de vol;
  - Enregistreur des communications du poste de pilotage;
  - Instrumentation électronique (EFIS, EICAS, ECAM);
- b) Météorologie :
- Climatologie;
- c) Radionavigation :
- Système d'approche à micro-ondes (MLS);
  - Principes de base du radar;
  - Navigation en zone;
- d) Principes du vol :
- Aérodynamique transsonique;
  - Aérodynamique supersonique;
  - Stabilité;
  - Contrôle;
  - Limitations;
  - Hélices;
  - Mécanique du vol.

*Partie 2**Les matières de l'examen complémentaire de transport aérien des Forces armées belges :*

- a) Réglementation aérienne et procédures de contrôle aérien;
- b) Connaissance générale des aéronefs : électricité;
- c) Planification du vol et prestations d'avions :
- Masse de l'avion et détermination du centre de gravité;
  - Performances des avions de classe de performance A;
  - Préparation et suivi du vol;
- d) Prestations et limites humaines : psychologie aérienne élémentaire;
- e) Procédures opérationnelles;

Bijlage 2

I. Om in aanmerking te komen, moet het complementaire transport-helikopterexamen van de Belgische Krijgsmacht voor de militaire helikopterpiloten die gebrevetteerd werden voor 1 maart 2006, ten minste bestaan uit de hierna opgesomde materies onderverdeeld in de volgende delen :

1) het integratie-examen piloten van de Belgische Krijgsmacht met het oog op het verwerven van de theoretische kennis vereist voor alle bestuurders van luchtvaartuigen in dienst bij de Krijgsmacht;

2) het complementaire luchttransportexamen van de Belgische Krijgsmacht met het oog op het besturen van vliegtuigen gecertificeerd overeenkomstig de categorie JAR/FAR 25 Vervoer en de categorie JAR/FAR 23 Commuter;

3) het overstapexamen helikopter van de Belgische Krijgsmacht met het oog op het verwerven van de theoretische kennis omtrent alle materies uit de ATPL (H) die niet hernomen zijn in de ATPL (A) en die vereist worden voor het besturen als gezagvoerder van meerpiloot helikopters in commerciële exploitatie.

Deze materies worden afgelegd overeenkomstig de normen bepaald voor het behalen van de vergunning van lijnbestuurder van helikopters – ATPL (H) en van de vergunning van lijnbestuurder van vliegtuigen – ATPL (A) :

*Deel 1**Materies van het integratie-examen piloten van de Belgische Krijgsmacht :*

- a) Algemene kennis van de luchtvaartuigen :
- Turboreactoren;
  - Motorconstructie;
  - Motorsystemen;
  - Hulpkrachtbronnen;
  - Air data computer;
  - Vluchtbeheerssysteem (FMS);
  - Automatische vluchtcontrolesysteem;
  - Grondnabijheidwaarschuwingssysteem (GPWS);
  - Anti-aanvaringssysteem (TCAS);
  - Vluchtgegevensrecorder;
  - Cockpitgesprekkenrecorder;
  - Elektronische instrumentatie (EFIS, EICAS, ECAM);
- b) Meteorologie :
- Climatologie;
- c) Radionavigatie :
- Microgolf landingsysteem (MLS);
  - Basisradarprincipes;
  - Zone-navigatie;
- d) Vluchtprincipes :
- Transsonische aërodynamica;
  - Supersonische aërodynamica;
  - Stabiliteit;
  - Controle;
  - Limieten;
  - Propellers;
  - Vluchtmechanica.

*Deel 2**Materies van het complementair luchttransport-examen van de Belgische Krijgsmacht :*

- a) Luchtvaartreglementering en procedures voor de luchtverkeerscontrole;
- b) Algemene kennis van de luchtvaartuigen : elektriciteit;
- c) Vluchtplanning en prestaties van vliegtuigen :
- Vliegtuigmassa en zwaartepuntsbepaling;
  - Vliegtuigprestaties voor vliegtuigen van prestatieklasse A;
  - Planning en opvolging van de vlucht;
- d) Menselijke prestaties en beperkingen : elementaire luchtvaartpsychologie;
- e) Operationele procedures;

- f) Principes de vol :
- Perte de portance;
  - Moyens techniques pour augmenter C_{zmax} ;
  - Moyens techniques pour diminuer le ratio $C_z - C_x$ et augmenter la force d'entraînement;
  - La couche laminaire;
  - Les limitations aérodynamiques;
  - Les hélices.

Partie 3

Les matières de l'examen de transition Hélicoptères :

a) Réglementation aérienne et procédures de contrôle aérien : vols sur le territoire des Etats contractants (hélicoptères);

- OACI Annexe 8 : navigabilité des aéronefs;
- OACI Annexe 1re : licences du personnel navigant;
- OACI Annexe 2 : définitions essentielles, application des règles de l'air, réglementation générale;
- Aérodromes/héliports;
- Aides visuelles à la navigation;
- Services de secours et autres services;

b) Connaissance générale des aéronefs (hélicoptère) :

- Types de constructions;
- Mise en oeuvre et contrôle du fonctionnement des propulseurs;
- Puissance;
- Equipement de flottaison de secours;
- Cellules et systèmes d'hélicoptère;

c) Instrumentation d'hélicoptère :

- Le directeur de vol;
- Le pilote automatique;
- La protection du domaine de vol;
- Systèmes pour l'augmentation de la stabilité;
- Avertisseur survitesse/sous vitesse du rotor;
- Tachymètre;
- Jauge consommation;
- Signification des secteurs colorés;
- Instrumentation électronique;
- Détection magnétique;

d) Masse de l'hélicoptère et détermination du centre de gravité;

e) Planification du vol (hélicoptère);

f) Prestations d'hélicoptères;

g) Procédures opérationnelles pour hélicoptères;

h) Principes du vol pour hélicoptères.

II. Pour être pris en considération, le programme théorique de formation des Forces armées belges pour les pilotes militaires d'hélicoptères qui sont brevetés après le 1er mars 2006, doit dans son contenu être conforme aux normes fixées par l'arrêté royal du 10 janvier 2000 pour l'obtention de la licence de pilote de ligne d'avions, complétées avec les matières de l'arrêté royal du 21 juin 2004 pour l'obtention de la licence de pilote de ligne d'hélicoptères qui n'ont pas été repris dans le syllabus pour les pilotes d'avions (cours de transition). Les examens sur ces matières sont présentés devant l'autorité militaire conformément aux normes déterminées pour l'obtention de la licence de pilote de ligne d'avions ATPL (A) et d'hélicoptères – ATPL (H).

Vu pour être annexé à Notre arrêté du 25 avril 2007 fixant les conditions d'obtention des licences et qualifications civiles de pilote d'avions pour les pilotes d'hélicoptères des Forces armées belges.

ALBERT

Par le Roi :

Le Ministre de la Mobilité,
R. LANDUYT

f) Vluchtprincipes :

- Draagkrachtverlies;
- Technische middelen voor de toename van C_{zmax} ;
- Technische middelen voor de afname van de $C_z - C_x$ ratio en de toename van de sleepkracht;
- De grenslaag;
- De aërodynamische beperkingen;
- De propellers.

Deel 3

Materies van het overstapexamen helikopter :

a) Luchtvaartreglementering en procedures voor de luchtverkeerscontrole : vluchten over het territorium van de contracterende Staten (helikopter);

- ICAO Annex 8 : luchtwaardigheid van de luchtvaartuigen;
- ICAO Annex 1 : vergunningen van het stuurpersoneel;
- ICAO Annex 2 : essentiële definities, toepassing van de luchtvaartregelgeving, algemene regelgeving;
- Luchtvaartterreinen/helikopterhavens;
- Visuele hulpmiddelen voor de navigatie;
- Nood- en andere diensten;

b) Algemene kennis van de luchtvaartuigen (helikopter) :

- Soorten constructie;
- Gebruik van en toezicht op de werking van de motoren;
- Vermogen;
- Drijfuitrustingen voor noodgevallen;
- Cellen en systemen van helikopters;

c) Helikopterinstrumentatie :

- De flight director;
- De automatische piloot;
- De bescherming van het vluchtdomein;
- Stabiliteitsbevorderende systemen;
- Waarschuwing voor overtoerental/ondertoerental van de rotor;
- Tachometer;
- Verbruiksaanduiding;
- Betekenis van de kleursectoren;
- Elektronische instrumentatie;
- Magnetische detectie;

d) Helikopter massa en zwaartepuntsbepaling;

e) Vluchtplanning (helikopter);

f) Prestaties van helikopters;

g) Operationele procedures voor helikopters;

h) Vluchtprincipes voor helikopters.

II. Om in aanmerking te komen, moet het theoretische opleidingsprogramma van de Belgische Krijgsmacht voor de militaire helikopterpiloten die gebrevetteerd worden na 1 maart 2006, inhoudelijk conform zijn met de bepalingen van het koninklijk besluit van 10 januari 2000 voor het behalen van de vergunning van lijnbestuurder van vliegtuigen, aangevuld met die materies uit het koninklijk besluit van 21 juni 2004 voor het behalen van de vergunning van lijnbestuurder van helikopters welke niet in de syllabus voor de vliegtuigbestuurders hernomen werden (overstapcursus). De examens over deze materies worden afgelegd ten aanzien van de militaire overheid overeenkomstig de normen bepaald voor het behalen van de vergunning van lijnbestuurder van vliegtuigen ATPL (A) en helikopters – ATPL (H).

Gezien om te worden gevoegd bij Ons besluit van 25 april 2007 tot vaststelling van de voorwaarden voor het bekomen van burgerlijke vergunningen en bevoegdverklaringen van bestuurder van vliegtuigen door de helikopterpiloten van de Belgische Krijgsmacht.

ALBERT

Van Koningswege :

De Minister van Mobiliteit,
R. LANDUYT